

*Załącznik do Uchwały Nr 23/Z/2013
Zarządu Banku Spółdzielczego w Narwi z dnia 24.07.2013
Załącznik do Uchwały Nr 10/RN/2013
Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Narwi
z dnia 30.07.2013r.*

*- Zm. uch. Zarządu Banku nr 8/Z/2014 z 21.02.2014r.
i uch RN nr 6/RN/2014 z dnia 25.02.2014r.*

*- Zm. uch. Zarządu BS nr 6/Z/2015 z 24.02.2015r.
i uch. RN nr 6/RN/2015 z 24.02.2015r.*

*- Zm. uch. Zarządu BS nr 6/Z/2016 z 26.01.2016r.
i uch. RN nr 3/RN/2016 z 23.02.2016r.*

STRATEGIA ZARZĄDZANIA POSZCZEGÓLNYMI RODZAJAMI RYZYKA W BANKU SPÓŁDZIELCZYM W NARWI

Narew, VII. 2013

Spis treści

1. Postanowienia ogólne	3
2. Podstawowe definicje	4
3. Istota i cel zarządzania ryzykiem	6
4. Organizacja zarządzania ryzykiem	7
5. Zasady zarządzania ryzykiem	9
6. Zasady ustalania wewnętrznych limitów ryzyka	10
7. Zadania priorytetowe w zakresie zarządzania ryzykiem	11
8. Kontrola ryzyka.....	12
9. Postanowienia końcowe.....	12

Załączniki:

1. Załącznik 1: Strategia (polityka długoterminowa) kapitałowa
2. Załącznik 2: Cele strategiczne (polityka długoterminowa) w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym
3. Załącznik 3: Cele strategiczne (polityka długoterminowa) w zakresie ryzyka płynności
4. Załącznik 4: Cele strategiczne (polityka długoterminowa) w zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej
5. Załącznik 5: Cele strategiczne (polityka długoterminowa) w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz ryzykiem braku zgodności.

1. Postanowienia ogólne

§ 1

Każda aktywność podejmowana przez Bank Spółdzielczy w Narwi, zwany w dalszej części Bankiem, generuje ryzyko.

§ 2

Bank, działając w interesie swoich członków, prowadzi działalność bankową na rzecz osób fizycznych, osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej, jeżeli posiadają zdolność prawną.

§ 3

Bank w ramach oceny procesu szacowania adekwatności kapitałowej (Przegląd zarządcy procedury ICAAP) określa mapę ryzyk, występujących w Banku w oparciu o analizę jakościowych i ilościowych kryteriów istotności ryzyk.

Z uwagi na charakter i zakres prowadzonej działalności, najbardziej znaczącym rodzajem ryzyka w Banku jest **ryzyko kredytowe** oraz jego pochodne wymienione w Uchwale nr 258/2011 KNF tj. ryzyko koncentracji, rezydualne, ryzyko ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie oraz detalicznych ekspozycji kredytowych. Jednocześnie w Banku występują również inne rodzaje ryzyka takie jak:

- 1) ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej,
- 2) ryzyko operacyjne,
- 3) ryzyko płynności płatniczej,
- 4) ryzyko braku zgodności,
- 5) ryzyko kapitałowe (reputacji), będące pochodną ww. ryzyk,
- 6) ryzyko biznesowe,
- 7) inne ryzyka uznane przez Bank za istotne, na podstawie Instrukcji oceny adekwatności kapitałowej, wymienione w Uchwale nr 258/2011 KNF.

§ 4

W celu ostrożnego i stabilnego zarządzania ryzykiem Bank wprowadza regulację o nazwie *Strategia zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Narwi*, zwaną w dalszej części opracowania Strategią.

Niniejsza Strategia jest zgodna z celami strategicznymi i ogólnymi zamierzeniami Banku w zakresie zarządzania ryzykiem, zawartymi w Strategii działania Banku.

§ 5

Niniejsza Strategia określa:

1. Istotę i cel zarządzania ryzykiem w Banku,
2. Rolę organów i pracowników w procesie zarządzania ryzykiem,
3. Zasady zarządzania ryzykiem,
4. Zadania priorytetowe w zakresie zarządzania ryzykiem, zawarte w Strategiach szczegółowych (Politykach długoterminowych), stanowiących załączniki do niniejszej Strategii.
5. Zasady kontroli wewnętrznej i audytu.

§ 6

Przy opracowaniu niniejszej Strategii uwzględniono wytyczne wynikające z postanowień rekomendacji nadzorczych oraz zapisów ustawowych, dotyczących zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku

2. Podstawowe definicje

§ 7

Przyjęte w niniejszej Strategii pojęcia oznaczają:

1. Rada Nadzorcza – Rada Nadzorcza Banku Spółdzielczego w Narwi;
2. Zarząd – Zarząd Banku Spółdzielczego w Narwi;
3. Komórka monitorująca ryzyko – Zespół zarządzania ryzykami i analiz
4. KK – Komitet Kredytowy;
5. Audyt wewnętrzny – kontrola poprawności i efektywności zarządzania ryzykami oraz adekwatnością kapitałową sprawowana przez odpowiednie służby Banku Zrzeszającego.
6. Bank Zrzeszający – Bank BPS SA
7. Uchwała w sprawie adekwatności kapitałowej – uchwała nr 76/2010 KNF z dnia 10 marca 2010r. z późn. zmianami.
8. Ryzyko istotne – występujące w Banku ryzyka, uznane za istotne na podstawie Instrukcji wyznaczania wymogów kapitałowych, wymienione w Uchwale nr 258/2011 oraz 76/2010 KNF z późn. zmianami.
9. Kryteria ilościowe i jakościowe uznawania ryzyk za istotne zostały określone w Instrukcji oceny adekwatności kapitałowej.
10. **Ryzyko kredytowe** – jest to ryzyko nie wywiązania się kontrahenta Banku z obowiązku zwrotu udzielonych kontrahentowi przez Bank należności; ryzyko to wpływa w sposób najbardziej istotny na działalność Banku, ponieważ niespłacenie udzielonych należności wiąże się z poniesieniem przez Bank ewentualnych dużych strat.
11. **Ryzyko koncentracji zaangażowań** – ryzyko nie wykonania zobowiązania/zobowiązań przez pojedyncze (także powiązane kapitałowo lub organizacyjnie) podmioty oraz przez grupy podmiotów, w przypadku, których prawdopodobieństwo nie wykonania zobowiązania jest zależne od wspólnych czynników. Ryzyko to związane jest ze zbyt dużym zaangażowaniem Banku wobec:
 - 1) pojedynczych klientów lub grup klientów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie,
 - 2) tego samego sektora gospodarczego (branży),
 - 3) tego samego rodzaju zabezpieczenia lub dostawcy zabezpieczenia kredytowego.
12. **Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej** – ryzyko wynikające z narażenia aktualnego i przyszłego wyniku finansowego Banku oraz posiadanych kapitałów (funduszy) na niekorzystny wpływ zmian niezależnych od Banku rynkowych stóp procentowych. Ryzyko to w Banku związane jest z:
 - 1) ryzykiem przeszacowania,
 - 2) ryzykiem bazowym,
 - 3) ryzykiem opcji klienta,Ryzyko krzywej dochodowości nie występuje w Banku. Bank nie posiada w ofercie produktu zabezpieczającego pt. opcja oraz nie prowadzi działalności spekulacyjnej, wykorzystującej odwrócenie krzywej dochodowości. Bank nie jest narażony na odwrócenie krzywej dochodowości, ponieważ nie lokuje środków w aktywa o stałym oprocentowaniu na okres dłuższy niż 12 miesięcy.
13. **Ryzyko operacyjne** – jest to możliwość poniesienia strat powstałych w wyniku niewłaściwych lub wadliwie przebiegających procesów wewnętrznych, działań ludzi, funkcjonowania systemów, strat wynikających z przyczyn zewnętrznych. Ryzyko operacyjne obejmuje ryzyko

prawne, nie obejmuje ryzyka reputacji i ryzyka strategicznego, które związane jest z ryzykiem biznesowym;

14. **Ryzyko płynności** – jest to ryzyko utraty zdolności do terminowego wywiązywania się z bieżących i przyszłych zobowiązań bilansowych i pozabilansowych w terminie ich wymagalności bez ponoszenia nie akceptowalnych strat.
15. **Ryzyko braku zgodności** - skutki nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez bank standardów postępowania. Z uwagi na fakt, że Bank funkcjonuje na terenie jednego kraju, na określonym przez Statut obszarze oraz korzysta głównie z regulacji wzorcowych Banku Zrzeszającego – pomiar skutków tego ryzyka przeprowadza razem z ryzykiem operacyjnym.
16. **Ryzyko rezydualne** – jest to ryzyko związane ze stosowaniem przez Bank technik redukcji ryzyka kredytowego (form zabezpieczeń), które mogą być mniej efektywne niż oczekiwano w momencie ich przyjmowania. W Banku ryzyko rezydualne stanowi element ryzyka kredytowego. Polityka w zakresie zabezpieczeń wiarygodności Banku jest elementem Polityki kredytowej Banku. Szczególnym przypadkiem ryzyka rezydualnego jest ryzyko ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie.
17. **Ryzyko biznesowe** – ryzyko wpływu zmian warunków makroekonomicznych na poziom pozostałych ryzyk oraz na adekwatność kapitałową. Ryzykiem biznesowym Bank zarządza opracowując plan ekonomiczno-finansowy, którym uwzględnia wpływ warunków makroekonomicznych na poziom ryzyk oraz adekwatność kapitałową w okresie planowanym. Zasady zarządzania ryzykiem biznesowym zawiera Instrukcja sporządzania i monitorowania planu ekonomiczno-finansowego.
18. **Ryzyko kontrahenta** – ryzyko nie wywiązania się z umowy zwrotności środków podmiotu, w którego produkty Bank zainwestował wolne środki, pozostałe po zaspokojeniu akcji kredytowej. Bank zarządza ryzykiem kontrahenta, przeprowadzając ocenę kontrahenta w oparciu o zapisy Polityki (zasad) rachunkowości w części dotyczącej wyceny i tworzenia odpisu aktualizacyjnego na inne aktywa Banku.
19. **Identyfikacja ryzyka** – analiza, na podstawie zgromadzonych danych, czynników wewnętrznych i zewnętrznych występowania ryzyka w Banku oraz stopnia ich wpływu na wynik finansowy. Metody i procedury identyfikacji poszczególnych rodzajów ryzyka zawierają szczegółowe regulacje wewnętrzne w zakresie zarządzania ryzykami w Banku. Proces identyfikacji ryzyka odbywa się w formie:
 - 1) gromadzenia, aktualizacji, przechowywania danych,
 - 2) wykorzystanie dostępnych baz danych,
 - 3) generowania raportów dotyczących ryzyka,
 - 4) udostępniania raportów komórkom odpowiedzialnym za analizę danych,
 - 5) analizy i oceny czynników ryzyka na podstawie zgromadzonych danych,
20. **Pomiar ryzyka** - zasady pomiaru, analizy oraz testowania warunków skrajnych ekspozycji na ryzyko, umożliwiające zarządzanie tym ryzykiem w skali Banku, ujęte w wewnętrznych procedurach.
21. **Raportowanie ryzyka** - określenie formy i terminów przekazywania wewnętrznego sprawozdania o poziomie ryzyka, którego szczegółowość i częstotliwość sporządzania powinny być adekwatne do rodzaju i skali ponoszonego przez Bank ryzyka. Sprawozdanie powinno być dostępne dla właściwych pracowników w czasie wystarczającym do przeprowadzenia i podjęcia odpowiednich działań.
22. **Limitowanie ryzyka** - określenie zasad ustalania i weryfikacji wewnętrznych limitów oraz wskazanie komórki lub pracowników odpowiedzialnych za ich ustalanie i weryfikowanie.

23. Limity ustalane są w oparciu o dane historyczne z uwzględnieniem planowanych zmian w działalności Banku. Weryfikacja przyjętych w Banku limitów odbywa się podczas tworzenia założeń do planu ekonomiczno-finansowych (sporządzania planu ekonomiczno-finansowego) oraz przeglądów zarządczych procedur w zakresie zarządzania ryzykami.
24. Bank w swoich procedurach określa zasady postępowania w przypadku przekroczeń limitów, dopuszczalne sytuacje i skalę przekroczeń limitów oraz zasady ich weryfikacji.
25. **Zarządzanie ryzykiem** – zorganizowany proces gromadzenia, udostępniania, analizy danych dotyczących identyfikacji danego rodzaju ryzyka oraz podejmowanie na jej podstawie działań o charakterze proceduralnym, organizacyjnym i wykonawczym, mających na celu redukcję ryzyka do akceptowanego poziomu oraz eliminowanie / ograniczanie negatywnych skutków ekspozycji na ryzyko. Systemy zarządzania ryzykami, przyjęte metody i założenia w Banku podlegają okresowemu przeglądowi.
26. **Kontrolowanie ryzyka** - wskazanie komórki lub pracowników odpowiedzialnych za realizację zadań związanych z zarządzaniem ryzykiem w Banku oraz za badanie zgodności działania Banku z regulacjami wewnętrznymi i nadzorczymi, jak również za informowanie o stwierdzonych nieprawidłowościach. Kontrola ryzyka sprawowana jest w dwóch obszarach:
 - 1) pomiar ryzyka,
 - 2) kontrola wewnętrzna.
27. **Testy warunków skrajnych** - zestaw różnych technik badawczych stosowanych głównie w celu określenia odporności sytuacji ekonomiczno-finansowej Banku na wystąpienie wyjątkowych, niekorzystnych ale możliwych wydarzeń (tzw. szoków rynkowych). Efektem przeprowadzania testów warunków skrajnych jest tworzenie scenariuszy zachowań na wypadek ich wystąpienia (planów awaryjnych).

3. Istota i cel zarządzania ryzykiem

§ 8

Podejmowanie ryzyka zmusza Bank do koncentrowania uwagi na powstających zagrożeniach, poszukiwania form obrony przed zagrożeniami i dostosowywania działalności do zmieniających się warunków zewnętrznych. Ostrożnościowe podejmowanie ryzyka, oznacza utrzymywanie racjonalnej równowagi pomiędzy prowadzeniem działalności przychodowej i kontrolowaniem ryzyka.

§ 9

W Banku prowadzony jest proces identyfikacji, pomiaru, limitowania, raportowania i kontroli podejmowanego ryzyka. Bank ocenia ryzyko wynikające z działalności planowanej do podjęcia w przyszłości.

§ 10

W celu realizacji procesów wymienionych w § 9 w Banku realizowane są zadania, związane z analizą podstawowych wartości mierników charakterystycznych dla poszczególnych rodzajów ryzyka. Podstawowe wskaźniki określające akceptowalny poziom poszczególnych rodzajów ryzyka są zatwierdzane przez Radę Nadzorczą w ramach Strategii działania Banku.

§ 11

Do głównych zadań w zakresie zarządzania ryzykiem w Banku należy:

1. Dostarczanie informacji na temat ryzyka i jego profilu.
2. Stosowanie działań profilaktycznych redukujących ryzyko i jego skutki.

3. Monitorowanie dopuszczalnego poziomu ryzyka.
4. Szacowanie wymogów kapitałowych na pokrycie poszczególnych rodzajów ryzyka.
5. Analiza pokrycia wymogów kapitałowych funduszami własnymi.
6. Uwzględnienie efektów pomiaru ryzyka w metodach szacowania wymogów kapitałowych.
7. Agregacja procesów szacowania wymogów kapitałowych z procesami zarządzania ryzykiem w Banku.
8. Raportowanie wyników oceny ryzyk oraz adekwatności kapitałowej Zarządowi oraz w sposób syntetyczny Radzie nadzorczej.
9. Audyt skuteczności zarządzania ryzykiem w Banku.
10. Wykorzystywanie przez Zarząd oraz Radę Nadzorczą wyników kontroli wewnętrznej i audytu do bieżącego zarządzania oraz nadzoru nad zarządzaniem Bankiem.

§ 12

Ograniczanie ekspozycji na ryzyko w Banku następuje poprzez:

1. Opracowanie przez Zarząd i zatwierdzenie przez Radę Nadzorczą Banku Strategii działania Banku, w której jednym z podstawowych długoterminowych celów jest zapewnienie odpowiednich kapitałów (celów kapitałowych) na pokrycie podejmowanych przez Bank rodzajów i wysokości ryzyka. Zasady opracowania Strategii działania (zwanej również planem wieloletnim lub polityką długookresową) zawarte są w Instrukcji opracowania i monitorowania planów ekonomiczno-finansowych.
2. Opracowanie przez Zarząd i zatwierdzenie przez Radę Nadzorczą Banku niniejszej Strategii, zawierającej cele strategiczne i planowane działania średnio i długookresowe, umożliwiające ich realizację w zakresie zarządzania ryzykiem bankowym (ryzykiem biznesowym). Cele strategiczne, długookresowe (Polityki długoterminowe) w zakresie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka zawierają załączniki nr 1-5 do niniejszej Strategii.
3. Określenie zagrożeń z tytułu ryzyka podejmowanego przez Bank. Analizę profilu poszczególnych rodzajów ryzyka zawierają szczegółowe regulacje, obowiązujące w Banku.
4. Wskazanie obszarów ryzyka, wymagających modyfikacji lub uzupełnienia technicznych i organizacyjnych instrumentów ograniczania skutków podejmowanego ryzyka.
5. Opracowanie, wdrożenie, okresowy przegląd i aktualizacja wdrożonych metod zarządzania ryzykiem w celu adaptacji do bieżących warunków zewnętrznych oraz potrzeb Banku.
6. Określenie zadań i wyznaczenie stanowisk służbowych w strukturze organizacyjnej Banku, odpowiedzialnych za realizację zadań w ramach systemu zarządzania ryzykiem. Schemat organizacji zarządzania ryzykiem (w ramach struktury organizacyjnej) zatwierdza Rada Nadzorcza Banku.
7. Bieżąca aktualizacja szczegółowych pisemnych procedur obejmujących pomiar, limitowanie, monitorowanie i kontrolowanie ryzyka w Banku.
8. Opracowanie i bieżącą aktualizację regulacji wewnętrznych Banku, dotyczących planowanych działań zabezpieczających w postaci planów awaryjnych i planów ciągłości działania w sytuacjach kryzysowych.
9. Organizacja systemu kontroli wewnętrznej i audytu.

4. Organizacja zarządzania ryzykiem

§ 13

W procesie zarządzania ryzykiem w Banku uczestniczą następujące organy, komórki

organizacyjne:

1. Rada Nadzorcza,
2. Zarząd,
3. Komitet Kredytowy,
4. Komórka monitorująca ryzyko- Zespół zarządzania ryzykami i analiz,
5. Audyt wewnętrzny,
6. Pozostali pracownicy Banku.

§ 14

Do podstawowych zadań poszczególnych podmiotów systemu zarządzania ryzykiem należy:

1. **Rada Nadzorcza** dokonuje okresowej oceny realizacji przez Zarząd założeń Strategii w odniesieniu do zasad zarządzania ryzykiem oraz alokacji kapitału na pokrycie istotnych rodzajów ryzyka w Banku. W tym celu Zarząd Banku okresowo przedkłada Radzie Nadzorczej syntetyczną informację na temat skali i rodzajów ryzyka, na które narażony jest Bank, prawdopodobieństwa jego występowania, skutków i metod zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad kontrolą systemu zarządzania ryzykiem oraz ocenia jej adekwatność i skuteczność. Rada Banku zatwierdza w Strategii działania oraz w planie ekonomiczno-finansowym ogólny poziom (profil) ryzyka Banku (apetyt na ryzyko).
2. **Zarząd Banku** odpowiada za opracowanie i wdrożenie strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, w tym za zorganizowanie, wdrożenie i funkcjonowanie systemu zarządzania ryzykiem oraz, jeśli to konieczne – dokonania weryfikacji w celu usprawnienia tego systemu. Instrukcje i procedury zarządzania ryzykiem obejmują pełny zakres działalności Banku.
3. **Komitet Kredytowy** uczestniczy w procesie opiniowania transakcji kredytowych oraz ich klasyfikacji pod kątem ryzyka ponoszonego przez Bank. Skład i szczegółowe zadania Komitetu określa „Regulamin działania Komitetu Kredytowego”
4. **Komórka monitorująca ryzyko** monitoruje realizację wyznaczonych celów i zadań strategicznych, procesów tworzenia zysku oraz przedstawia i monitoruje pozycję Banku w zakresie bezpieczeństwa finansowego i operacyjnego. Podstawowe zadania Komórki to gromadzenie, przetwarzanie, pomiar i raportowanie odpowiednim organom i komórkom Banku, informacji dotyczących podejmowanego przez Bank ryzyka oraz opracowywanie regulacji wewnętrznych w zakresie zarządzania ryzykami oraz szacowania wewnętrznych wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka.
5. **Audyt wewnętrzny** ma za zadanie kontrolę i ocenę skuteczności działania systemu zarządzania ryzykiem oraz dokonywanie regularnych przeglądów prawidłowości przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem, obowiązujących w Banku. Audyt dostarcza obiektywnej oceny adekwatności i skuteczności funkcjonującego systemu zarządzania oraz zgodności przeprowadzanych operacji bankowych z wewnętrznymi regulacjami Banku. Zadania audytu wewnętrznego mogą zostać zlecone do realizacji przez odpowiednie służby Banku Zrzeszającego.
6. **Pozostali pracownicy Banku** mają obowiązek przestrzegania zasad zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, obowiązujących w Banku w formie wewnętrznych regulacji i zaleceń, uczestnictwa w postępowaniu wyjaśniającym przyczyny wystąpienia zdarzeń generujących ryzyko oraz raportowania tych zdarzeń.

5. Zasady zarządzania ryzykiem

§ 15

Podstawowe zasady zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka reguluje niniejsza Strategia oraz zatwierdzone przez Zarząd Banku instrukcje i regulaminy, obejmujące obszary ryzyka, które Bank uznał za istotne. Istotność poszczególnych ryzyk Bank określa na podstawie procedury zawartej w Instrukcji oceny adekwatności kapitałowej Banku.

§ 16

Proces zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku obejmuje następujące działania:

1. Gromadzenie informacji.
2. Identyfikację i ocenę ryzyka.
3. Limitowanie ryzyka.
4. Pomiar i monitorowanie ryzyka.
5. Raportowanie.
6. Zastosowanie narzędzi redukcji ryzyka (działania zapobiegawcze).

§ 17

Bieżące zarządzanie poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku polega na:

1. Gromadzeniu informacji dotyczących ryzyka.
2. Ograniczaniu ryzyka, powstającego w działalności Banku do akceptowalnego poziomu, wykorzystując do tego celu informacje otrzymane z komórek organizacyjnych Banku.
3. Podejmowaniu działań zmierzających do ograniczenia liczby i skali występujących zagrożeń.
4. Ograniczaniu/eliminowaniu negatywnych skutków ryzyka.

§ 18

W bieżącym zarządzaniu poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku szczególny nacisk położony jest na wyjaśnienie przyczyn występowania zdarzeń generujących ryzyko oraz oszacowanie ich wpływu na efektywność działania Banku, z wykorzystaniem technik testowania warunków skrajnych. Rada Nadzorcza Banku zatwierdza zasady przeprowadzania testów warunków skrajnych. Niniejsza procedura (zasady) przeprowadzania testów warunków skrajnych w Banku przebiega według następującego schematu:

1. Przeprowadzenie testu warunków skrajnych w oparciu o szczegółowe metodyki określone w procedurach zarządzania ryzykami i adekwatnością kapitałową przez Komórkę monitorującą ryzyko.
2. Sporządzenie opisu wyników przeprowadzonych testów.
3. Przekazanie informacji o wynikach przeprowadzonych testów warunków skrajnych wraz z analizami ryzyka i/lub adekwatności kapitałowej, zgodnie z procedurami szczegółowymi.
4. Opracowanie propozycji działań w przypadku wykazania wysokiej wrażliwości Banku na wystąpienie sytuacji awaryjnej (skrajnej) przez Komórkę monitorującą ryzyko we współpracy z komórkami merytorycznymi.
5. Weryfikacja planów awaryjnych przez Komórkę monitorującą ryzyko.
6. Podjęcie decyzji przez Zarząd o podjęciu działań awaryjnych /uruchomieniu planu awaryjnego.
7. Raportowanie wyników testów warunków skrajnych Radzie Nadzorczej, zgodnie z planem pracy Rady.

§ 19

Stosowanie technik testowania warunków skrajnych pozwala na ograniczenie ryzyka zmian

warunków makroekonomicznych w działalności Banku. W Banku testom warunków skrajnych poddawane są takie czynniki ryzyka jak:

1. Zmiana rynkowych stóp procentowych o co najmniej 200 punktów bazowych.
2. Zmiany rynkowych cen nieruchomości.
3. Wycofywanie depozytów.
4. Wycofanie udziałów.
5. Wzrost kredytów zagrożonych, wywołany pogorszeniem koniunktury na rynku, wzrostem bezrobocia, zmianami w otoczeniu gospodarczym czy legislacyjnym.
6. Inne zmiany w otoczeniu Banku, koniunkturalne, społeczno-gospodarcze mogące mieć wpływ na ryzyko Banku – ryzyko biznesowe.

§ 20

Wybór konkretnych technik ograniczania skutków podejmowanego przez Bank ryzyka może rodzić konsekwencje finansowe, toteż Zarząd dokonuje analizy opłacalności i podejmuje decyzje o zastosowaniu najbardziej optymalnych rozwiązań w zakresie organizacji, automatyzacji i dokumentowania procesów zarządzania ryzykiem w Banku.

6. Zasady ustalania wewnętrznych limitów ryzyka

§ 21

W Banku obowiązują wewnętrzne limity ostrożnościowe, dostosowane do skali, profilu i złożoności działalności Banku.

§ 22

Ustalanie i okresowa weryfikacja wewnętrznych limitów, o których mowa w §21 ma na celu dywersyfikację ryzyka w Banku.

§ 23

Szczegółowe zasady ustalania i aktualizacji wewnętrznych limitów oraz ich wysokość ustala Zarząd w odpowiednich procedurach.

§ 24

1. Wysokość limitów, o których mowa w § 21 jest dostosowana do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka Banku, określonego w planie ekonomiczno-finansowym.
2. Podstawowe wskaźniki wyznaczające ogólny poziom ryzyka (apetyt na ryzyko) Banku to min.:
 - 1) Współczynnik wypłacalności,
 - 2) Wskaźnik jakości kredytów,
 - 3) Wysokość utworzonych rezerw celowych na ryzyko kredytowe,
 - 4) Wynik finansowy Banku,
 - 5) Marża odsetkowa,
 - 6) Nadzorcze miary płynności,
 - 7) Wysokość funduszy własnych,
 - 8) Inne, ujęte w Strategii działania oraz w planie ekonomiczno-finansowym.

§ 25

Analizy będące podstawą do określenia wysokości limitów wewnętrznych są sporządzane w formie pisemnej i przechowywane przez Komórkę monitorującą ryzyko.

§ 26

1. Zarząd w wewnętrznych regulacjach określa sytuacje, w których dopuszczalne jest przekroczenie limitów wewnętrznych, o których mowa w § 21.
2. Zarząd określa sposób postępowania w przypadku przekroczenia limitów, o których mowa w § 21, w tym działania mające na celu wyjaśnienie przyczyn przekroczenia innego niż to, o którym mowa w ust. 1, wyeliminowanie tego przekroczenia, oraz środki mające na celu zapobieganie takim sytuacjom w przyszłości.
3. Zarząd wyznacza komórki odpowiedzialne za realizację działań wymienionych w ust.2.

§ 27

Monitorowanie przestrzegania obowiązujących w Banku norm nadzorczych oraz limitów wewnętrznych przeprowadza Komórka monitorująca ryzyko.

§ 28

Raport wykorzystania norm i limitów, o których mowa w § 27 przedkładany jest okresowo Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej – w cyklach czasowych ustalonych w „Instrukcji sporządzania informacji zarządczej”.

7. Zadania priorytetowe w zakresie zarządzania ryzykiem

§ 29

Bank wyznacza zadania priorytetowe w celu realizacji celów strategicznych (polityk długoterminowych) w zakresie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka oraz określonych w planach i politykach celów średnio- i krótko-terminowych.

Priorytetowy charakter zadań w zakresie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku wynika z konieczności dostosowania wewnętrznych procedur oraz organizacji zarządzania Bankiem do zmieniających się regulacji zewnętrznych.

§ 30

Priorytetowe zadania związane z weryfikacją regulacji wewnętrznych obejmują:

1. Określenie zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka w Banku.
2. Określenie limitów alokacji kapitału wewnętrznego z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka.
3. Podział zadań i odpowiedzialności w zakresie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, zapewniający niezależność funkcji pomiaru, monitorowania i kontrolowania ryzyka od działalności operacyjnej, z której to ryzyko wynika.
4. Dostosowanie struktury organizacyjnej do wielkości i profilu prowadzonej działalności.
5. Aktualizacja pisemnych polityk oraz procedur w zakresie systemu zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, systemu kontroli wewnętrznej oraz szacowania kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego.
6. Stała aktualizacja systemu informacji zarządczej, ze szczególnym uwzględnieniem roli Rady Nadzorczej Banku.
7. Doskonalenie systemów informatycznych, w celu ich dostosowania do wymagań nadzorczych.
8. Stałe doskonalenie metod zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka.
9. Organizowanie szkoleń dla pracowników i członków Rady Nadzorczej w zakresie zarządzania ryzykami.
10. Organizacja systemu kontroli funkcjonalnej i audytu.

§ 31

Za realizację zadań priorytetowych wymienionych w § 30 odpowiedzialny jest Zarząd oraz wyznaczone komórki organizacyjne Banku.

8. Kontrola ryzyka

§ 32

System kontroli wewnętrznej odgrywa strategiczną rolę dla bezpieczeństwa działania Banku i jest istotnym elementem zarządzania ryzykiem. Zasady przeprowadzania kontroli ryzyka są zgodne z „Regulaminem kontroli wewnętrznej i audytu” i powinny być uwzględnione w planie kontroli wewnętrznej i audytu.

§ 33

1. Każdy pracownik Banku ma obowiązek dokonywania bieżącej kontroli ryzyka na zajmowanym stanowisku pracy.
2. Członkowie zarządu mają obowiązek przeprowadzania kontroli przestrzegania wewnętrznych regulacji Banku w zakresie poszczególnych rodzajów ryzyka przez podległych im pracowników.

§ 34

System kontroli ryzyka obejmuje:

1. Adekwatny proces identyfikacji i oceny poszczególnych rodzajów ryzyka.
2. Zasady strategii, polityki, procedury, instrukcje, metodologie.
3. Adekwatne systemy informacji zarządczej.
4. Proces regularnego przeglądu i oceny zgodności działania Banku z zasadami polityki/strategii oraz procedurami.

§ 35

Celem kontroli jest ujawnienie niedoskonałości systemu, błędów procesu zarządzania ryzykiem, niedoskonałości procedur w obszarach ryzyka oraz proponowanie możliwych do zastosowania rozwiązań poprawiających jakość działania systemów i procesów zarządzania ryzykiem.

§ 36

Na podstawie sprawozdania z przeprowadzonych kontroli Zarząd Banku podejmuje decyzje odnośnie doskonalenia jakości procedur, środków technicznych i organizacyjnych obowiązujących w Banku.

9. Postanowienia końcowe

§ 37

1. Zarządzanie poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku powinno być zgodne z obowiązującymi przepisami, posiadanymi uprawnieniami, niniejszą Strategią oraz obowiązującymi w Banku regulacjami wewnętrznymi.
2. Niniejsza Strategia podlega corocznej weryfikacji, której dokonuje Komórka monitorująca ryzyko. Wnioski przedkładane są Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej Banku.

3. „Strategia zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Narwi” oraz jej zmiany podlegają zatwierdzeniu przez Radę Nadzorczą.
4. Postanowienia niniejszej Strategii mają zastosowanie we wszystkich komórkach organizacyjnych Banku.
5. Niniejsza Strategia wchodzi w życie z dniem jej przyjęcia.

Strategia (Polityka długoterminowa) kapitałowa

Poziom funduszy własnych Banku powinien być dostosowany (adekwatny) do skali, złożoności i profilu ryzyka Banku.

Podstawowym celem strategicznym w zakresie adekwatności kapitałowej jest budowa odpowiednich funduszy własnych, zapewniających bezpieczeństwo zgromadzonych depozytów, przy osiągnięciu planowanego poziomu rentowności prowadzonej działalności.

Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie adekwatnością kapitałową obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

- 1) zwiększanie wysokości funduszy własnych,
- 2) odpowiednie kształtowanie struktury bilansu Banku w celu utrzymania planowanego poziomu wymogów kapitałowych,
- 3) zarządzanie ryzykiem bankowym.

Cele szczegółowe zawarte są w Polityce kapitałowej, stanowiącej uszczegółowienie Strategii.

Struktura funduszy własnych:

1. Fundusze własne Banku składają się z kapitału podstawowego Tier I i kapitału Tier II. Bank nie posiada pozycji kapitałowych zaliczanych do kapitału dodatkowego Tier II.
2. Fundusze własne o jakich mowa w iust.1 wyznaczane są zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013r. oraz Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013r.

Poziom funduszy własnych:

1. Bank jest zobowiązany utrzymywać fundusze własne banku w wysokości nie niższej niż równowartość 1 000 000 euro, przeliczonej według kursu średniego ogłaszanego przez NBP, obowiązującego w dniu sprawozdawczym.
2. Bank jest zobowiązany do utrzymywania sumy funduszy własnych banku i dodatkowych pozycji bilansu określonych przez KNF, na poziomie nie niższym niż wyższa z następujących wartości:
 - 1) suma wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka oraz wymogów kapitałowych z tytułu przekroczenia limitów i naruszenia innych norm określonych w ustawie Prawo bankowe;
 - 2) oszacowana przez bank kwota, niezbędna do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności banku oraz zmian otoczenia gospodarczego, uwzględniająca przewidywany poziom ryzyka (kapitał wewnętrzny).
3. Bank jest zobowiązany do utrzymania łącznego współczynnika kapitałowego na poziomie co najmniej 18% oraz współczynnika kapitału Tier I na poziomie co najmniej 15%.”
4. W przypadku obniżenia łącznego współczynnika kapitałowego poniżej poziomu 18% oraz współczynnika kapitału Tier I poniżej poziomu 15% , Bank przeprowadza szczegółową analizę wymogów kapitałowych, kształtujących poziom współczynników oraz podejmuje działania ograniczające poszczególne rodzaje ryzyka.
5. Bank jest zobowiązany do przeprowadzenia przeglądu i weryfikacji procesu szacowania i utrzymania kapitału wewnętrznego nie rzadziej niż raz do roku, w celu zapewnienia, że proces ten jest kompleksowy i odpowiedni do charakteru, skali i złożoności działalności Banku.

6. Niezależnie od rocznych przeglądów, proces szacowania kapitału wewnętrznego jest odpowiednio dostosowywany w szczególności w sytuacji pojawienia się nowych rodzajów ryzyka, znaczących zmian w strategii i planach działania oraz środowisku zewnętrznym, w którym działa Bank.

Budowa funduszy własnych:

1. Podstawowe źródła budowy funduszy własnych Banku to:
 - a) zysk netto;
 - b) zaliczenie do funduszy uzupełniających pożyczki podporządkowanej po uzyskaniu zgody KNF.
2. Wieloletni plan budowy funduszy własnych (cele kapitałowe, oczekiwana wielkość kapitałów, polityka dywidendowa) Bank ujmuje w zatwierdzanej przez Radę Nadzorczą Strategii działania, natomiast szczegółowe zamierzenia w tym zakresie ujęte są w Polityce kapitałowej, stanowiącej założeń do planu ekonomiczno-finansowego.
3. Bank analizuje wpływ wystąpienia warunków skrajnych (spadek funduszy, wzrost wymogów kapitałowych) na współczynnik wypłacalności i na podstawie tych analiz opracowuje i weryfikuje plany awaryjne w zakresie adekwatności kapitałowej.
4. Bank wykorzystuje testy warunków skrajnych do określania buforu kapitału w postaci bądź nadwyżki ponad wymagalny minimalny współczynnik wypłacalności oraz w postaci określonych w Polityce kapitałowej planów awaryjnych zwiększenia funduszy własnych.
5. Bank w rocznych planach finansowych oraz w planach perspektywicznych uwzględnia gospodarkę funduszami własnymi, mającą na celu optymalizację wzrostu posiadanych przez Bank funduszy własnych.
6. Strategia kształtowania funduszy własnych podlega analizie pod względem jej dostosowania do aktualnej sytuacji Banku po zakończeniu każdego roku kalendarzowego.
7. Wieloletni plan funduszy własnych zawarty jest w Strategii działania Banku.
8. Bank dąży do kształtowania zaangażowania kapitałowego w instytucjach finansowych i bankach w taki sposób, aby umniejszenie funduszy własnych banku z tego tytułu nie stanowiło zagrożenia dla bieżącej i przyszłej adekwatności kapitałowej banku.
9. W celu ograniczenia zagrożeń, o których mowa w ust. 8, w Banku ustalane są odpowiednie limity dotyczące inwestycji kapitałowych w podmiotach finansowych.
10. Bank w planach finansowych uwzględnia gospodarkę funduszami własnymi, mającą na celu optymalizację wzrostu posiadanych przez bank funduszy własnych, które winny być dostosowane do profilu ryzyka występującego realnie w banku, z uwzględnieniem specyficznego charakteru jego działania oraz wyliczeń dotyczących dodatkowych wymogów kapitałowych na podstawie procedury Filaru II.

Wymogi kapitałowe:

1. Bank tworzy minimalne wymogi kapitałowe na ryzyka Filaru I tj., zgodnie z Uchwałą w sprawie adekwatności kapitałowej.
2. Bank analizuje inne istotne rodzaje ryzyka, na które tworzy dodatkowe wymogi kapitałowe w ramach filaru II NUK. Zasady tworzenia wymogów kapitałowych zawiera Instrukcja oceny adekwatności kapitałowej.
3. W Polityce kapitałowej Bank określa limity alokacji kapitału z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka, dostosowane do skali, złożoności i poziomu ryzyka występującego w Banku.
4. Analizie poddaje się przestrzeganie ww. limitów, a każde przekroczenie jest sygnalizowane Radzie Nadzorczej wraz z informacjami na temat podjętych działań w celu uniknięcia takiej sytuacji w przyszłości.
5. Bank dokonuje okresowego przeglądu procesu szacowania wymogów wewnętrznych. Wyniki przeglądu są prezentowane Radzie Nadzorczej, która dokonuje oceny adekwatności kapitałowej.
6. Bank dąży do kształtowania jednostkowego zaangażowania kapitałowego w instytucjach finansowych i bankach (akcje i udziały, zobowiązania podporządkowane, dopłaty na rzecz spółek prawa handlowego) tak, aby nie stanowiło ono jednocześnie:
 - a) więcej niż 10% funduszy własnych Banku,

- b) 10% funduszy własnych tych podmiotów.
- 7. Przekroczenie limitów, o których mowa w ust. 5 wymaga przeprowadzenia dodatkowych analiz, które winny obejmować wpływ na przestrzeganie limitów koncentracji oraz na wysokość współczynnika wypłacalności i wraz z wnioskami wymagają zatwierdzenia przez Zarząd Banku.
- 8. Ustalane przez Bank plany w zakresie kapitału wewnętrznego oraz poziomu wyznaczonego wewnętrznego wymogu kapitałowego winny być dostosowane do profilu ryzyka występującego realnie w Banku, z uwzględnieniem specyficznego charakteru jego działania.

Zarządzanie ryzykami:

1. Bank podejmuje ryzyko na poziomie zapewniającym utrzymanie łącznego współczynnika kapitałowego na poziomie co najmniej 18% oraz współczynnika kapitału Tier I na poziomie co najmniej 15%”.
2. W cyklach co najmniej rocznych Bank dokonuje weryfikacji istotności ryzyk, przyjmując kryteria ilościowe i jakościowe.
3. Bank tworzy procedury zarządzania ryzykami istotnymi w Banku, zatwierdzone przez Zarząd Banku.
4. Procedury zawierają zapisy dotyczące przekształcania miar ryzyka na wymogi kapitałowe.
5. Bank podejmuje ryzyko odpowiednio do posiadanych funduszy własnych.

Długofalowe cele kapitałowe:

1. Realizacja celów kapitałowych odbywa się poprzez podejmowanie decyzji kapitałowych z zakresu struktury finansowania, podziału zysku oraz polityki dywidend.
2. Bank przyjmuje następujące długoterminowe cele kapitałowe:
 - 1) posiadania funduszy własnych Banku zapewniających utrzymanie łącznego współczynnika kapitałowego na poziomie co najmniej 18% oraz współczynnika kapitału Tier I na poziomie co najmniej 15%;
 - 2) dąży do uzyskania następującej struktury funduszy podstawowych:
 - a) fundusz udziałowy: maksimum 10%,
 - b) fundusze: zasobowy i rezerwowy łącznie: minimum 90%;
 - 3) przeznacza co najmniej 85% wypracowanego zysku rocznego netto na zwiększenie funduszy własnych banku; poziom odpisów z zysku jest uwarunkowany m.in.:
 - a) strategią rozwoju banku,
 - b) bieżącą adekwatnością kapitałową banku,
 - c) zmiennością wyniku finansowego netto,
 - d) obecną i przewidywaną sytuacją makroekonomiczną;
 - 4) dąży do uzyskania takiej struktury funduszu udziałowego, aby suma znaczących pakietów udziałów, czyli pakietów przekraczających 5% funduszu udziałowego, nie przekroczyła 30% funduszu udziałowego banku;
 - 5) dąży do uzyskania zaangażowania kapitałowego w akcje Banku Zrzeszającego na poziomie do maksymalnie 10% funduszy własnych banku;

Bank przeprowadza kapitałowe testy warunków skrajnych oraz opracowuje kapitałowe plany awaryjne, opisane w Instrukcji oceny adekwatności kapitałowej.

Cele strategiczne (Polityka długoterminowa) w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym

Działalność kredytowa to najbardziej dochodowa część działalności Banku jednocześnie obciążona największym ryzykiem.

Celem strategicznym w zakresie działalności kredytowej jest budowa odpowiedniego do posiadanych funduszy własnych bezpiecznego portfela kredytowego, zapewniającego odpowiedni poziom dochodowości.

Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie ryzykiem kredytowym obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

- 1) budowa bezpiecznego, zdywersyfikowanego portfela kredytowego,
- 2) podejmowanie działań zabezpieczających w obszarze ryzyka pojedynczej transakcji oraz ryzyka portfela,
- 3) działania organizacyjno-proceduralne.

Cele szczegółowe zawarte są Polityce kredytowej, stanowiącej uszczegółowienie Strategii.

Budowa zdywersyfikowanego portfela kredytowego:

1. Ryzyko kredytowe w Banku wynika między innymi z koncentracji która jest efektem ograniczenia działalności Banku do obszaru określonego w Statucie, zatwierdzonego przez Komisję Nadzoru Finansowego.
2. Bank dąży do ograniczania ryzyka kredytowego oraz ryzyka koncentracji wyznaczając limity rozwoju akcji kredytowej, w odniesieniu do branż, zabezpieczeń, produktów itp.
3. Działalność kredytową Banku cechuje dążenie do zachowania równowagi pomiędzy dochodowością a bezpieczeństwem. Równowaga ta jest możliwa dzięki podejmowaniu przez Bank odpowiednich działań zabezpieczających przed skutkami ryzyka.

Działania zabezpieczające:

1. Działania zabezpieczające podejmowane są w dwóch podstawowych obszarach:
 - a) ryzyko pojedynczej transakcji,
 - b) ryzyko portfela.
2. Działania zabezpieczające w obszarze ryzyka pojedynczej transakcji to:
 - a) Wdrożenie statystycznych metod oceny zdolności kredytowej dostosowanych do charakterystyki ryzyka poszczególnych grup kredytobiorców, wykorzystujących dane statystyczne np. GUS dotyczące minimum egzystencji lub średniego miesięcznego wynagrodzenia także dane statystyczne pochodzące z międzybankowych baz danych.
 - b) wdrożenie metod ograniczających nadmierne zadłużanie się gospodarstw domowych, kredytowanych przez Bank.
 - c) zatwierdzenie zasad monitorowania sytuacji ekonomiczno-finansowej oraz zabezpieczeń, ze szczególnym uwzględnieniem zapisów Rekomendacji „T” oraz Rekomendacji „S”,
 - d) przeprowadzanie klasyfikacji ekspozycji kredytowych i tworzenie rezerw zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów,
 - e) udzielanie pełnomocnictw do podejmowania decyzji kredytowych na podstawie systemu kompetencji decyzyjnych obowiązujących w Banku
 - f) rozdzielenie funkcji związanych z bezpośrednią obsługą klienta (gromadzenie dokumentów, przygotowanie danych do analiz, sporządzanie propozycji klasyfikacji na podstawie monitoringu sytuacji klienta) od oceny ryzyka przez decydentów,
 - g) analiza wskaźnika LtV przy kredytach zabezpieczonych hipotecznie.
3. Działania zabezpieczające w obszarze ryzyka portfela to:

- a) dywersyfikacja kredytów,
 - b) pozyskiwanie do współpracy klientów o dobrej sytuacji ekonomicznej, sprawdzonej reputacji, dobrze współpracujących w Banku.
 - c) tworzenie, weryfikacja i analiza wykonania limitów koncentracji zaangażowań i dużych zaangażowań,
 - d) opracowanie systemu informacji zarządczej w zakresie działalności kredytowej,
 - e) analiza rynku, w tym rynku nieruchomości,
 - f) wykorzystanie baz danych, dotyczących zadłużenia gospodarstw domowych (np. BIK).
 - g) ocena jakości portfela kredytowego oraz wskaźnika pokrycia rezerwami kredytów zagrożonych.
4. W ramach polityki dotyczącej zabezpieczeń opisanej w Polityce kredytowej Bank zawiera politykę zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie.
 5. W celu ograniczania skutków ryzyka Rada Nadzorcza Banku w niniejszej Strategii zatwierdza optymalne wskaźniki LtV i Dtl.
 6. **Wskaźnik LtV** – zgodnie z Rekomendacją „S” jest to wskaźnik wyrażający stosunek wartości ekspozycji kredytowej do wartości zabezpieczenia. Bank ustala limit optymalnego wskaźnika LtV na poziomie nie wyższym niż 80%.
 7. **Wskaźnik Dtl** - miara pozwalająca określić, jaką część dochodu kredytobiorca jest w stanie przeznaczyć na spłatę zadłużenia. Wskaźnik Dtl w Banku jest wyliczany według wzoru:

Obciążenia z tytułu kredytów (dotychczasowych i wnioskowanych) + koszty finansowe
o charakterze niezbywalnym
(czyli spłata długu)

----- = maksymalnie 80%
Dochód netto

Działania organizacyjno-proceduralne:

1. Bank zapewnia niezależność funkcji pomiaru ryzyka kredytowego od działalności kredytowej poprzez wprowadzenie zasady, że osoby opracowujące dane do analizy ryzyka kredytowego nie podejmują decyzji kredytowych. Decyzja kredytowa, która spowoduje znaczące przekroczenie zaangażowania wobec kredytobiorcy wymaga dodatkowo opinii Komitetu Kredytowego. Ocenę ryzyka portfela przygotowuje Komórka monitorująca ryzyko.
2. Ryzyko kredytowe jako najistotniejszy rodzaj ryzyka w Banku podlega nadzorowi ze strony Prezesa Zarządu..
3. W Banku funkcjonują regulacje wewnętrzne obejmujące zasady zarządzania ryzykiem kredytowym, które podlegają okresowej weryfikacji.
4. Zasady zarządzania ryzykiem kredytowym są poddawane okresowej ocenie w ramach audytu wewnętrznego przez Komórkę audytu wewnętrznego – odpowiednie komórki Banku Zrzeszającego.
5. Akceptowalny poziom ryzyka kredytowego(apetyt na ryzyko) został określony w Załączniku do Strategii działania Banku na lata 2014-2017, a mianowicie:
 - 1) udział kredytów w sumie bilansowej - nie więcej niż 75%
 - 2) wskaźnik pokrycia kredytów funduszami własnymi- nie mniej niż 34%
 - 3) udział kredytów zagrożonych w kredytach ogółem – nie więcej niż 0,30% (**1% na lata 2016 i 2017**)
 - 4) wskaźnik LTV – nie więcej niż 80%.

Cele strategiczne (Polityka długoterminowa) w zakresie zarządzania ryzykiem płynności

Celem strategicznym Banku w zarządzaniu płynnością jest pełne zabezpieczenie jego płynności, minimalizacja ryzyka utraty płynności przez Bank w przyszłości oraz optymalne zarządzanie nadwyżkami środków finansowych.

Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie ryzykiem płynności obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

- 1) zapewnienie odpowiedniej struktury aktywów, ze szczególnym uwzględnieniem aktywów długoterminowych,
- 2) podejmowanie działań (w tym działań marketingowych) w celu utrzymania odpowiedniej do skali działalności stabilnej bazy depozytowej.
- 3) utrzymanie nadzorczych miar płynności.

Odpowiednia struktura aktywów:

1. Realizacja strategii zarządzania płynnością następuje poprzez równoczesne zarządzanie aktywami i pasywami oraz pozycjami pozabilansowymi Banku.
2. Zarządzanie ryzykiem płynności w Banku ma charakter skonsolidowany i całościowy. Oznacza to zarządzanie płynnością złotową i walutową, zarówno w odniesieniu do pozycji bilansowych jak i pozabilansowych we wszystkich horyzontach czasowych ustalonych przez Bank i obejmuje wszystkie komórki organizacyjne Banku.
3. Struktura posiadanych przez Bank aktywów powinna umożliwiać elastyczne dostosowywanie się do potrzeb płynnościowych. W tym celu Bank dywersyfikuje swoje aktywa według następujących kryteriów:
 - a) płynności,
 - b) bezpieczeństwa,
 - c) rentowności.
4. Istotnym warunkiem utrzymania płynności w przyszłości jest zarządzanie płynnością długoterminową. Bank bada strukturę pasywów długoterminowych powiązaną ze strukturą aktywów długoterminowych i ustala limity zaangażowania w aktywa długoterminowe, określone w Instrukcji zarządzania ryzykiem płynności.

Budowa stabilnej bazy depozytowej:

1. Bank zakłada utrzymanie dotychczasowej struktury depozytów przyjętych od klientów Banku, gdzie głównym źródłem finansowania aktywów są depozyty podmiotów niefinansowych, ludności i budżetu.
2. Celem Banku jest wydłużenie średniego terminu wymagalności przyjmowanych depozytów, tak aby Bank mógł otwierać, po stronie aktywnej, pozycje o dłuższym horyzoncie czasowym. Bank będzie dążył do takiego konstruowania produktów depozytowych, aby było to optymalne pod kątem ryzyka płynności. Zarządzanie bazą depozytową Banku poprzez przyjęty limit koncentracji zakłada ograniczenia w zakresie uzależnienia od poszczególnych źródeł finansowania.
3. Bank bada zachowania rynku, w tym poziom cen w celu utrzymania konkurencyjnej oferty.
4. Bank prowadzi aktywną politykę cenową (polityka stóp procentowych) zapewniającą pozyskanie depozytów.
5. Bank prowadzi działania marketingowe inicjowane w ramach Zrzeszenia, mające na celu zwiększanie bazy depozytowej.

Utrzymanie nadzorczych miar płynności:

1. Z punktu widzenia zarządzania płynnością Banku najważniejsza jest analiza poziomu płynności w ujęciu

krótko- i średnioterminowym. W celu posiadania pełnej oceny strukturalnej posiadanych aktywów i pasywów dokonuje się analizy w poszczególnych przedziałach czasowych.

2. Bank ogranicza ryzyko płynności poprzez stosowanie systemu limitów oraz odpowiednie kształtowanie struktury posiadanych aktywów i pasywów.
3. Bank dokonuje identyfikacji wszelkich zagrożeń związanych z ryzykiem utraty płynności. W zależności od stwierdzonego charakteru zagrożenia utraty płynności Bank postępuje według określonych procedur awaryjnych.
4. Bank systematycznie bada i przestrzega nadzorczych miar płynności określonych w odpowiedniej uchwale Komisji Nadzoru Finansowego.
5. Bank może regulować swoją płynność płatniczą poprzez wykorzystywanie szeregu instrumentów oferowanych przez Bank Zrzeszający. Po stronie aktywnej są to przede wszystkim rachunki bieżące i lokaty terminowe, które charakteryzują się wysoką płynnością. Po stronie pasywnej jest to kredyt w rachunku bieżącym, lokaty płynnościowe oraz inne kredyty celowe oferowane przez Bank Zrzeszający. Płynne finansowanie swoich klientów Bank może prowadzić poprzez system współfinansowania konsorcjalnego z Bankiem Zrzeszającym. Celem poprawy płynności, Bank może przeprowadzać z Bankiem Zrzeszającym transakcje sprzedaży wierzytelności.

Akceptowalny poziom ryzyka płynności został określony w Strategii działania Banku.

Cele strategiczne (Polityka długoterminowa) w zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej

Celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest utrzymanie relacji przychodów i kosztów odsetkowych oraz bilansowej wartości zaktualizowanej kapitału wynikającej ze zmian stóp procentowych, w granicach nie zagrażających bezpieczeństwu Banku i akceptowanych przez Radę Nadzorczą.

Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie ryzykiem stopy procentowej obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

- 1) zapewnienie odpowiedniej struktury aktywów i pasywów oprocentowanych w celu ograniczania ryzyka bazowego oraz ryzyka przeszacowania,
 - 2) podejmowanie odpowiedniej polityki cenowej (w tym działań marketingowych) w celu utrzymania odpowiedniej do skali działalności stabilnej bazy depozytowej oraz dochodowego portfela kredytowego w celu wypracowania odpowiednich marż,
 - 3) codzienna realizacja polityki stóp procentowej w procesie sprzedaży produktów bankowych.
1. Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej oraz marżą odsetkową opiera się na:
 - a) analizie obecnego oraz prognozowanego kształtowania się stóp procentowych na rynku międzybankowym,
 - b) analizach narażenia Banku na ryzyko stóp procentowych oraz analizach oprocentowania produktów Banku,
 - c) prognozach kształtowania się przyszłego wyniku odsetkowego,
 - d) dostępności produktów aktywnych i pasywnych,
 - e) przestrzeganiu ustalonych limitów,
 - f) realizowaniu celów przyjętych w strategii Banku.
 2. Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej oraz marżą odsetkową odbywa się poprzez:
 - a) kształtowanie oprocentowania aktywów i pasywów,
 - b) wydłużanie aktywów bądź pasywów poprzez szersze zastosowanie instrumentów o stałej stopie procentowej,
 - c) skracanie aktywów bądź pasywów poprzez zwiększanie udziału instrumentów o zmiennej stopie procentowej,
 - d) zmianę długości zapadalności aktywów o oprocentowaniu stałym,
 - e) zwiększenie liczby umów z klauzulą możliwej zmiany oprocentowania,
 - f) zmniejszeniu lub zwiększeniu zaangażowania w aktywach mniej wrażliwych na zmiany stóp procentowych,
 - g) zmianę strategii kredytowej.
 3. Kształtowanie poziomu oprocentowania produktów oferowanych przez Bank uwzględnia:
 - a) analizę oprocentowania produktów u konkurencji i na rynku międzybankowym,
 - b) wpływ zmiany oprocentowania na inne ryzyka Banku,
 - c) strategię działania i rozwoju Banku,
 - d) marże realizowane na produktach.
 4. Istotnym elementem ograniczania ryzyka stopy procentowej jest zwiększanie udziału przychodów pozaodsetkowych w przychodach ogółem między innymi poprzez sprzedaż produktów generujących opłaty i prowizje, w tym produktów elektronicznych.
 5. Podstawowe wskaźniki charakteryzujące poziom (profil) ryzyka stopy procentowej są określane w założeniach do planu ekonomiczno – finansowego.
 6. Bank w oparciu o przeprowadzane testy warunków skrajnych przeprowadza symulację wyniku finansowego w przyszłości.

7. Bank bada wpływ istotnego wzrostu stóp procentowych na spłacalność kredytów oraz informuje klientów o wzroście ryzyka związanego ze wzrostem rynkowych stóp procentowych.
8. Akceptowalny poziom ryzyka stopy procentowej został określony w Strategii działania Banku, a mianowicie:
 - a) marża procentowa – nie mniej niż 3,90% (**nie mniej niż 2,80 w 2015r.**)(**nie mniej niż 2,45% na lata 2016 i 2017**)
 - b) zmian ekonomicznej wartości kapitału – nie więcej niż 2% f. własnych .

Cele strategiczne (Polityki długoterminowe) w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz ryzykiem braku zgodności

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz ryzykiem braku zgodności w Banku jest ograniczanie ryzyka występowania strat operacyjnych oraz dążenie do ich minimalizowania.

Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie ryzykiem operacyjnym oraz ryzykiem braku zgodności obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

1. określenie podstawowych procesów niezbędnych do zarządzania ryzykiem operacyjnym,
2. prowadzenie i analiza rejestru incydentów i strat z tytułu ryzyka operacyjnego (w tym zawarte są straty z tytułu ryzyka braku zgodności),
3. opracowanie ogólnych zasad zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym zasady identyfikacji, oceny, monitorowania, zabezpieczania i transferu ryzyka operacyjnego,
4. zarządzanie kadrami,
5. określenie docelowego profilu ryzyka operacyjnego, uwzględniającego skalę i profil ryzyka operacyjnego obciążającego Bank,
6. zdefiniowanie tolerancji/apetytu banku na ryzyko operacyjne, w tym wartości progowe sum strat danej klasy zdarzeń w określonym horyzoncie czasowym, oraz określone działania, które bank będzie podejmował w przypadkach, gdy wartości te zostaną przekroczone,
7. przyjęcie założeń dla systemu kontroli wewnętrznej w zakresie ryzyka operacyjnego.

Podstawowe procesy niezbędne do zarządzania ryzykiem operacyjnym to:

1. Opracowanie i wdrożenie procedur zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz bezpieczeństwem Banku, dostosowanych do przepisów zewnętrznych, z wykorzystaniem procedur wzorcowych Banku Zrzeszającego.
2. Okresowa weryfikacja przyjętych procedur wewnętrznych.
3. Identyfikacja i rejestracja zdarzeń ryzyka operacyjnego oraz incydentów ryzyka braku zgodności.
4. Wycena strat zdarzeń ryzyka operacyjnego.
5. Analiza zagrożeń i propozycja działań w celu ograniczania ryzyka operacyjnego.
6. Przeprowadzanie testów warunków skrajnych oraz testów ciągłości działania.
7. Raportowanie wyników analiz i ocen Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej
8. Podejmowanie działań ograniczających ryzyko operacyjne oraz ryzyko braku zgodności.
9. Kontrola wewnętrzna i audyt.
10. Szkolenia pracowników, członków Zarządu oraz Rady Nadzorczej.

Prowadzenie i analiza rejestru incydentów i strat:

1. Rejestrowanie zdarzeń ryzyka operacyjnego oraz ryzyka braku zgodności. Stałe doskonalenie procesu identyfikacji i rejestracji incydentów i strat.
2. Analiza zdarzeń zawartych w rejestrze, wyjaśnianie ich przyczyn, analiza częstotliwości występowania.
3. Analiza strat z tytułu ww. rodzajów ryzyka oraz możliwości ograniczania ich skutków.
4. Raportowanie skutków ryzyka operacyjnego oraz ryzyka braku zgodności do Zarządu oraz Rady nadzorczej zgodnie z systemem informacji zarządczej.
5. Podejmowanie działań zmierzających do ograniczania skutków ww. zdarzeń, przy zachowaniu opłacalności podejmowanych działań.
6. Organizacja procesu zarządzania ww. ryzykami z uwzględnieniem zadań Zarządu oraz Rady Nadzorczej Banku.

7. Organizacja systemu przepływu informacji o zmianach przepisów zewnętrznych i wewnętrznych.
8. Sporządzanie mapy ryzyka w celu podejmowania działań zabezpieczających.
9. Wdrażanie i doskonalenie narzędzi informatycznych.
10. utrzymanie narażenia Banku na ryzyko operacyjne na akceptowanym przez Zarząd i Radę Nadzorczą Banku, bezpiecznym dla działania i rozwoju Banku poziomie.

Ogólne zasady zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym zasady identyfikacji, oceny, monitorowania, zabezpieczania i transferu ryzyka operacyjnego,

Identyfikacja zdarzeń ryzyka operacyjnego:

Identyfikacja zdarzeń ryzyka operacyjnego oraz incydentów ryzyka braku zgodności odbywa się na każdym stanowisku pracy Banku w oparciu o wykaz zdarzeń zawarty w załączniku nr 1 do Instrukcji funkcjonowania systemem informacji wewnętrznej na temat poziomu ryzyka operacyjnego. Każdy pracownik Banku ma obowiązek zgłaszania do przełożonego incydentów i po wyjaśnieniu przyczyn zarejestrowanie w rejestrze zdarzeń ryzyka operacyjnego. Komórka organizacyjna Banku odpowiedzialna za prowadzenie rejestru dokonuje ostatecznej klasyfikacji zdarzenia i raportuje, zgodnie z szczegółową procedurą opisaną w Instrukcji funkcjonowania systemem informacji wewnętrznej na temat poziomu ryzyka operacyjnego.

Bank rejestruje wszystkie zdarzenia ryzyka operacyjnego bez względu na wysokość straty i częstotliwość występowania. Progi strat przyjmowane do raportowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej określone są w Instrukcji zarządzania ryzykiem operacyjnym. *(Rekomendacja 7.11)*

Ocena i monitorowanie ryzyka operacyjnego:

Zasady wyceny kosztów finansowych i niefinansowych zdarzeń ryzyka operacyjnego i ryzyka braku zgodności są opisane w Instrukcji funkcjonowania systemem informacji wewnętrznej na temat poziomu ryzyka operacyjnego. Komórka odpowiedzialna za prowadzenie rejestru zdarzeń ryzyka operacyjnego ma za zadanie oszacowanie kosztów zdarzeń, sporządzenie mapy ryzyka oraz raportowanie o wysokości poniesionych strat, podjętych działaniach itp. do Zarządu i Rady, w ramach systemu informacji zarządczej.

Działania zabezpieczające:

1. wdrożenie i systematyczna weryfikacja procesów zapobiegania występowaniu oraz zmniejszania skutków ryzyka, odpowiednio do rodzaju ryzyka i jego możliwego wpływu na wynik Banku
2. zapobieganie powstawaniu zagrożeń o charakterze katastroficznym lub zagrażającym utratą ciągłości działania Banku.
3. Zapewnienie opłacalności stosowania wybranych metod ograniczania ryzyka, odpowiednio do skali działania Banku i wielkości ryzyka.
4. działania prewencyjne, związane z identyfikacją i monitoringiem ryzyka prowadzenia operacji, rozpoznawaniem i zapobieganiem powstawaniu zdarzeń ryzyka operacyjnego w trakcie codziennej działalności, a także zapewnienie identyfikacji i oceny ryzyka przed podjęciem istotnych decyzji związanych z wdrożeniem nowych produktów, procesów, systemów;
5. osłabianie i niwelowanie skutków zaszłych zdarzeń poprzez przygotowanie odpowiednich procedur i sposobów reagowania pracowników Banku na wypadek zajścia zdarzenia ryzyka operacyjnego, a także poprzez dokonanie przeniesienia ryzyka na inne podmioty w przypadku opłacalności i dostępności takiej metody dla danego rodzaju ryzyka.
6. Stosowanie ubezpieczeń.
7. Tworzenie planów awaryjnych zachowania ciągłości działania.
8. Okresowa weryfikacja procedur obowiązujących w Banku.

Transfer ryzyka:

Bank stosuje następujące metody transferu ryzyka:

1. Ubezpieczenia,
2. Pokrycie kosztów strat przez pracownika winnego zaniedbań,

3. Outsourcing.

Opis zasad stosowania odpowiednich form transferu ryzyka zawierają szczegółowe procedury operacyjne Banku.

Zarządzanie kadrami:

1. Zapewnienie świadomości występowania ryzyka operacyjnego obciążającego bank na wszystkich szczeblach zarządzania
2. Stosowanie zasad dobrej praktyki bankowej w relacjach z klientami.
3. Analiza skarg i wniosków związanych z działalnością Banku.
4. Organizacja szkoleń.
5. Kontrola wewnętrzna

Docelowy profil ryzyka operacyjnego:

Docelowy profil ryzyka operacyjnego określono na podstawie wybranych czynników ryzyka operacyjnego ujętych w metodzie oceny nadzorczej BION:

W ujęciu czasowym, zgodnym z aktualną Strategią działania Banku

Ocena profilu ryzyka przyjęta w Metodzie BION:

Lp.	Wskaźniki ilościowe	OCENA
		1
1	Suma bilansowa	do 40 mln
2	Ilość placówek	do 3
3	Wielkość rezerw na sprawy sądowe /fundusze własne	0,25 % włącznie
4	Liczba zdarzeń ryzyka operacyjnego, zgłoszonych w COREP na 1 zatrudnionego	
5	Wielkość strat poniesionych z tytułu zdarzeń ryzyka operacyjnego na każdy milion sumy bilansowej	do 20 zł włącznie
6	Liczba oszustw wewnętrznych w ciągu ostatnich 12 miesięcy	do 2 włącznie
7	Liczba prowadzonych rachunków	do 2 000 włącznie

Wskaźniki jakościowe:

Lp.	Wskaźnik	OCENA			
		1	2	3	4
8	1	bank dystrybuuje produkty tylko w ramach sprzedaży bezpośredniej	sprzedaż bezpośrednia plus przez pośredników ,nie wymagających zgody KNF	sprzedaż bezpośrednia plus przez pośredników wymagających zgody KNF	sprzedaż bezpośrednia oraz franczyza
9	1	dla potrzeb zawarcia umowy o prowadzenie rachunku identyfikacja klienta wymaga jego fizycznej obecności w banku	Dopuszcza się identyfikację klienta w oparciu o potwierdzony przez inny organ dokument	Dopuszcza się identyfikację klienta w oparciu o procedury podmiotu, któremu bank powierzył realizację czynności w ramach outsourcingu	Dopuszcza się możliwość braku weryfikacji tożsamości klienta w banku
10	4	Bank posiada własne Centrum zapasowe	Bank posiada dostęp do środowiska zapasowego	Bank nie posiada dostępu do środowiska zapasowego ale posiada zawarte umowy	Bank nie posiada środowiska zapasowego oraz nie zawarł umów
11	2	Bank w warunkach awaryjnych jest samowystarczający	Bank wymaga niewielkiego wsparcia ze strony podmiotu zewnętrznego	Bank wymaga umiarkowanego wsparcia ze strony podmiotu zewnętrznego	Bank jest istotnie uzależniony od podmiotu zewnętrznego

Ocena profilu ryzyka operacyjnego:

1. ocena 1-2 – poziom akceptowalny
2. ocena 3 – poziom ostrzegawczy
3. ocena 4 – poziom krytyczny

W kolejnych latach obowiązywania strategii działania Banku planuje się następujący profil ryzyka operacyjnego:

Lp.	Wskaźniki ilościowe	Profil ryzyka					Docelowy profil ryzyka
		2013	2014	2015	2016	2017	
1	Suma bilansowa	do 40 mln	do 40 mln	do 40 mln	do 40 mln	do 40 mln	Akceptowalny
2	Ilość placówek	1	1	1	1	1	Akceptowalny
3	Wielkość rezerw na sprawy sądowe /fundusze własne	0	0	0	0	0	Akceptowalny
4	Liczba zdarzeń ryzyka operacyjnego, zgłoszonych w COREP na 1 zatrudnionego	0	0	0	0	0	Akceptowalny
5	Wielkość strat poniesionych z tytułu zdarzeń ryzyka operacyjnego na każdy milion sumy bilansowej	0	0	0	0	0	Akceptowalny
6	Liczba oszustw wewnętrznych w ciągu ostatnich 12 miesięcy	0	0	0	0	0	Akceptowalny
7	Liczba prowadzonych rachunków	do 2 500	2500	2500	2500	2500	Akceptowalny

Wskaźniki jakościowe:

Lp.	Wskaźnik	OCENA					Docelowy profil ryzyka
		2013	2014	2015	2016	2017	
8		bank dystrybuuje produkty tylko w ramach sprzedaży bezpośredniej	bank dystrybuuje produkty tylko w ramach sprzedaży bezpośredniej	bank dystrybuuje produkty tylko w ramach sprzedaży bezpośredniej	bank dystrybuuje produkty tylko w ramach sprzedaży bezpośredniej	bank dystrybuuje produkty tylko w ramach sprzedaży bezpośredniej	Akceptowalny
9		dla potrzeb zawarcia umowy o prowadzenie rachunku identyfikacja klienta wymaga jego fizycznej obecności w banku	Dopuszcza się identyfikacje klienta w oparciu o potwierdzony przez inny organ dokument	Dopuszcza się identyfikacje klienta w oparciu o potwierdzony przez inny organ dokument	Dopuszcza się identyfikacje klienta w oparciu o potwierdzony przez inny organ dokument	Dopuszcza się identyfikacje klienta w oparciu o potwierdzony przez inny organ dokument	Akceptowalny
10		Bank nie posiada dostępu do środowiska	Bank posiada własne Centrum zapasowe	Bank posiada własne Centrum zapasowe	Bank posiada własne Centrum zapasowe	Bank posiada własne Centrum zapasowe	Akceptowalny

		zapasowego ale posiada zawarte umowy					
11		Bank wymaga niewielkiego wsparcia ze strony podmiotu zewnętrznego	Bank wymaga niewielkiego wsparcia ze strony podmiotu zewnętrznego	Bank wymaga niewielkiego wsparcia ze strony podmiotu zewnętrznego	Bank wymaga niewielkiego wsparcia ze strony podmiotu zewnętrznego	Bank wymaga niewielkiego wsparcia ze strony podmiotu zewnętrznego	Akceptowalny

Docelowy profil ryzyka operacyjnego w Banku można określić jako akceptowalny.

Bank zakłada tolerancję / apetyt na ryzyko operacyjne na poziomie 30% utworzonego wymogu kapitałowego, tj. suma strat z tytułu ryzyka operacyjnego w kolejnych latach nie przekroczy 30% utworzonego, zgodnie z załącznikiem r 14 do uchwały KNF w sprawie adekwatności kapitałowej wymogu kapitałowego na ryzyko operacyjne.

Bank określa wartości progowe strat z tytułu ryzyka operacyjnego w ramach poszczególnych klas zdarzeń w horyzoncie czasowym obejmującym okres obowiązywania Strategii działania Banku:

w tys. zł.

Rodzaj zdarzenia	2013	2014	2015	2016	2017
1. Oszustwa wewnętrzne	0	5	5	5	5
2. Oszustwa zewnętrzne	0	5	10	10	10
3. Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy	0	0	5	5	5
4. Klienci, produkty i praktyki operacyjne	0	5	10	5	5
5. Szkody związane z aktywami rzeczowymi	0	5	5	5	5
6. Zakłócenia działalności banku i awarie systemów	0	15	15	15	15
7. Wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	0	5	5	5	5

Działania, które bank będzie podejmował w przypadkach, gdy wartości progowe sum strat zostaną przekroczone to:

1. Identyfikacja przyczyn przekroczeń,
2. Określenie działań zależnych od przyczyn przekroczenia:
 - a) organizacyjnych,
 - b) proceduralnych,
 - c) technicznych.
3. Weryfikacja planów awaryjnych oraz planów ciągłości działania
4. Modyfikacja technicznych systemów zabezpieczających
5. Weryfikacja procedur kontrolnych
6. Weryfikacja procedur operacyjnych
7. Szkolenia pracowników
8. Ocena możliwości transferu ryzyka.

Szczegółowy opis działań podejmowanych w przypadku wzrostu ryzyka znajduje się w regulacjach operacyjnych Banku.

Założenia dla systemu kontroli wewnętrznej w zakresie ryzyka operacyjnego.

W Banku funkcjonuje system kontroli wewnętrznej na który składa się:

1. Kontrola wewnętrzna (funkcjonalna),
2. Audyt wewnętrzny, sprawowany przez odpowiednie komórki Banku Zrzeszającego.

Kontrola wewnętrzna funkcjonalna jest sprawowana jako kontrola bieżąca na każdym stanowisku, ponadto w obszarach objętych wysokim ryzykiem operacyjnym wprowadzono zasady tzw. kontroli „na drugą rękę”. Stanowiska kasowe są poddawane kontroli co najmniej raz w miesiącu.

Kontrolą następną jest objęte każde stanowisko co najmniej raz w roku w ramach tzw. kontroli kierowniczej.

Audyt ryzyka operacyjnego jest przeprowadzany w Banku co najmniej raz w ciągu 24 miesięcy.

Szczegółowe zasady kontroli wewnętrznej i audytu zawarte są w Regulaminie kontroli wewnętrznej i audytu.

Wymienione powyżej działania mają na celu poprawę jakości pracy Banku, co powinno się przełożyć na wzrost pozycji konkurencyjnej Banku.